

AKTUALITĀTES

Grozījumi normatīvajos aktos un LAD paziņojumi

Lauksaimniekiem atmaksās akcīzes nodokli par jūlijā iegādāto dīzeļdegvielu

2010. gada 14. augustā stājās spēkā grozījumi MK noteikumos Nr. 444 „Kārtība, kādā no akcīzes nodokļa ir atbrīvota dīzeļdegviela (gāzeļļa) un dīzeļdegviela (gāzeļļa), kurai ir pievienota rapšu sēklu eļļa vai no rapšu sēklu eļļas iegūta biodīzeļdegviela, ko lauksaimniecības produkcijas ražotājs izmanto lauksaimniecības zemes apstrādei, kā arī tādās meža vai purva zemes platības apstrādei, kurā kultivē dzērvenes vai mellenes”.

Ar grozījumiem tiek **palielināta maksimālā zemes platība** (līdz šim normatīvais akts paredzēja 800 000 ha), par kuras apstrādāšanu var saņemt atbrīvojumu dīzeļdegvielai no akcīzes nodokļa, uz hektāru skaitu, kas tiks noteikts, ņemot vērā nosacījumu, ka maksimālā zemes platība attiecīgajā saimnieciskajā gadā nevarēs pārsniegt kārtējā gadā vienotā platības maksājuma saņemšanai deklarēto un apstiprināto platību hektāros, kurai pieskaitīta meža vai purva zemes, kur kultivē dzērvenes vai mellenes. Tas darīts, lai Lauku atbalsta dienests (LAD) katru gadu varētu noteikt nodokļa atbrīvojumam garantēto platību hektāros, saimnieciskajā gadā rēķinot 100 litru dīzeļdegvielas uz vienu hektāru.

LAD atgādina, ka bezakcīzes degvielas tirgotāju saraksts tiek papildināts un atrodams mājaslapas www.lad.gov.lv sadaļā *Akcīzes degviela*. Šajā sadaļā atrodama arī cita noderīga informācija.

Grozījumi pasākumos, lai investīciju projektiem lauksaimnieki un zivsaimnieki varētu saņemt aizdevumu no Kredītu fonda

2010. gada 14. augustā stājās spēkā grozījumi vairākos MK noteikumu, kuros noteikta kārtība, kādā piešķir valsts un ES atbalstu Lauku attīstības programmas 2007.-2013. gadam un Ricības programmas Eiropas Zivsaimniecības fonda atbalsta ieviešanai Latvijā 2007.-2013. gadam pasākumos. Šie normatīvo aktu grozījumi nodrošinās lauksaimniekiem iespēju saņemt atbalstu investīciju projektiem kredītu fonda aizdevuma veidā (par to rakstīts izdevumā „Lauku Lapa” Nr. 65). Grozījumi normatīvajos aktos izstrādāti, jo Eiropas Komisija 2010. gada 28. jūnijā saskaņoja grozījumus Latvijas Lauku attīstības programmā 2007.-2013. gadam, kas paredz Kredītu fonda izveidi, lai sniegtu aizdevumus atbalsta pretendentiem vairākos Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai pasākumos.

Līdz ar grozījumu stāšanos spēkā lauksaimnieki, kas pieteiksies atbalstam pasākumos „Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai (ietverot ar lauksaimniecību nesaistītu darbību dažādošanu)”, „Lauku saimniecību modernizācija”, „Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana”, „Tūrisma aktivitāšu veicināšana”, „Investīcijas akvakultūras uzņēmumos” un „Zvejas un akvakultūras produktu apstrāde”, var pretendēt uz atbalstu Kredītu fonda aizdevuma veidā.

Normatīvo aktu grozījumi paredz, ka attiecīgā pasākuma ietvaros atbalsta pretendents var pretendēt uz Kredītu fonda aizdevumu saņemšanu saskaņā ar Ministru kabineta 2010. gada 20. jūlija noteikumos Nr. 664 „Kārtība, kādā tiek administrēts un uzraudzīts valsts un Eiropas Savienības atbalsts lauksaimniecībai, lauku un zivsaimniecības attīstībai, izveidojot Kredītu fondu” noteikto kārtību.

ŠAJĀ NUMURĀ:

VALSTS UN ES ATBALSTS

- LAD atbildes uz lauksaimnieku jautājumiem

GRĀMATVEDĪBA UN NODOKĻI

- Mikrouzņēmumu nodoklis
- VSAOI un atbalsts lauksaimniecībai
- Valsts un ES atbalsta atspoguļošana grāmatvedībā

LAUKU ATTĪSTĪBA

- Daudznozaru saimniekošana

AUGKOPIĒBA

- Speltas kvieši
- Ražas prognozēšana augustā

MĀJRAŽOŠANA

- Piena produktu ražošana mājas apstākļos (turpinājums)

SIA LLKC INFORMĒ

- Kalendārs ar svarīgākajiem datumiem oktobrī

Tādējādi papildus investīciju grantam lauksaimnieks vēl varēs saņemt Kredītu fonda aizdevumu.

Sīkāka informācija par Kredītu fondu izdevumā „Lauku Lapa” Nr. 65 un LAD mājaslapā sadaļā *ES atbalsts/Kredītu fonds*.

☑Lauku atbalsta dienesta paziņojums

Lauku atbalsta dienests ir aprēķinājis, ka 2010. gadā uz tiešajiem platību maksājumiem pieteiktās pastāvīgo pļavu un ganību platības attiecība pret kopējo lauksaimniecības zemes platību ir 26%.

Saskaņā ar 2007. gada 17. aprīļa MK noteikumu Nr. 269 „Kārtība, kādā tiek piešķirts valsts un Eiropas Savienības atbalsts lauksaimniecībai tiešā atbalsta shēmu ietvaros” 81. punktu Lauku atbalsta dienests informē, ka iepriekš norādītā attiecība salīdzinājumā ar 2005. gadu ir palielinājusies par 11,11%. Līdz ar to lauksaimniekiem 2005. gadā deklarēto pastāvīgo pļavu un ganību platības ir jāsauglabā arī turpmāk.

☑Lauku atbalsta dienests uzsāk iesniegumu pieņemšanu apakšpasākumam „Erozijas ierobežošana”

LAD aicina lauksaimniekus, kuri **2006. gadā ir uzņēmušies saistības** saskaņā ar Lauku attīstības plāna (LAP) pasākuma „Agrovide” apakšpasākuma „Erozijas ierobežošana” nosacījumiem, pieteikties atbalsta saņemšanai.

No 1. septembra reģionālās lauksaimniecības pārvaldes (RLP), ņemot vērā LAD rīcībā esošo informāciju par pieteiktajiem platību maksājumiem, nodrošinās lauksaimniekus ar datiem, kuri nepieciešami iesnieguma aizpildīšanai. Lauksaimniekus, kuri pieprasīs šādu informāciju, RLP darbinieki aicinās uzrādīt LAD klienta reģistrācijas numuru.

Maksājuma saņemšanai apakšpasākuma ietvaros **lidz 2010. gada 4. oktobrim RLP jāiesniedz aizpildīts iesniegums** – „Pasākuma „Agrovide” apakšpasākuma „Erozijas ierobežošana” iesniegums 2010. gadā”. Papildus jāiesniedz arī lauku bloku kartes ar precīzi iezīmētām lauka platībām.

☞ LAD atgādina, ka 2010. gads ir pēdējais saistību izpildes gads periodā no 2006. līdz 2010. gadam. Turpmāk šajā apakšpasākumā atbalsta sniegšana netiek plānota.

☑Piešķirts finansējums pasākumā „Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai (ietverot ar lauksaimniecību nesaistītu darbību dažādošanu)” iesniegtajiem projektiem

2010. gadā no 12. aprīļa līdz 13. maijam LAD pieņēma projektu iesniegumus Lauku attīstības programmas pasākumā „Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai (ietverot ar lauksaimniecību nesaistītu darbību dažādošanu)”. Kā ziņo LAD, tad projektu pieņemšanas kārtai pieejamais finansējums bija Ls 6 000 000. Savukārt saņemti tika 393 projektu iesniegumi par kopējo publiskā finansējuma apjomu Ls 17 562 295.

Sarindojoš projektus iesniegumus atbilstoši MK noteikumos Nr. 132 „Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu atklātu projektu iesniegumu konkursu veidā pasākumam „Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai (ietverot ar lauksaimniecību nesaistītu darbību dažādošanu)” noteiktajiem kritērijiem, LAD konstatēja, ka finansējuma trūkuma dēļ daļa atbilstošu projektu netiks apstiprināti. Lai veicinātu uzņēmējdarbības aktivitāti lauku teritorijā, Zemkopības ministrijas (ZM) vadības apspriedē 2010. gada 4. augustā pieņēma lēmumu piešķirt pasākumam papildu finansējumu un uzdeva LAD izvērtēt un apstiprināt visus MK nosacījumiem atbilstošos projekta iesniegumus. Tādējādi LAD darbinieki atsāk to projektu iesniegumu, kuri tika noraidīti finansējuma trūkuma dēļ, vērtēšanu. Tā rezultātā atbalsta pretendenti tiks sagatavots un nosūtīts jauns lēmums par projekta apstiprināšanu vai noraidīšanu.

☑LAD informē par izmaiņām pasākuma „Lauku saimniecību modernizācija” publiskajā finansējumā

Sākot ar 2010. gada 5. maiju, LAD pieņem projekta iesniegumus pasākumā „Lauku saimniecību modernizācija”, kura ietvaros publiskais finansējums katrai LAD reģionālajai lauksaimniecības pārvaldei ir noteikts atsevišķi. Atsevišķos reģionos iesniegto projektu publiskā finansējuma kopsumma pārsniedz 100% no attiecīgajai RLP noteiktā finansējuma (Zemgales, Ziemeļkurzemes un Lielrīgas RLP projektu iesniegšana ir beigusies).

Tādēļ 2010. gada 4. augusta ZM vadības apspriedē ir pieņemts lēmums, ka LAD var izvērtēt un apstiprināt visus atbilstošos projekta iesniegumus, nepārsniedzot pasākuma ietvaros pieejamo publisko finansējumu programmēšanas periodā.

Tādējādi RLP, kurās projektu kopsumma pārsniedz 100% sabiedriskā finansējuma, beidzoties projekta iesniegšanas termiņam, projekti rindoti netiks.

☑Vienkāršota nosacīto liellopu vienību aprēķināšana kazām, aitām un zirgiem

28. augustā stājās spēkā grozījumi MK 2010. gada 23. marta noteikumos Nr. 295 „Noteikumi par valsts un Eiropas Savienības lauku attīstības atbalsta piešķiršanu, administrēšanu un uzraudzību vides un lauku ainavas uzlabošanai” (MK noteikumi Nr. 803).

Ar grozījumiem noteikts, ka Ārlavas pagasts turpmāk ir iekļauts MLA 1. kategorijā.

Tāpat grozījumos arī mainīti pārrēķināšanas nosacījumi dzīvnieku vienībās, ar ko nosaka minimālo lauksaimniecības dzīvnieku blīvumu. Veicot grozījumus, vienkāršoti kazu, aitu un zirgu pārrēķināšanas koeficienti nosacītajās liellopu vienībās, nosakot šīm lauksaimniecības dzīvnieku sugām vienotu koeficientu visās vecuma grupās.

28. augustā stājās spēkā arī grozījumi MK 2010. gada 12. maija noteikumos Nr. 444 „Kārtība, kādā no akcīzes nodokļa ir atbrīvota dīzeļdegviela (gāzeļļa) un dīzeļdegviela (gāzeļļa), kurai ir pievienota rapšu sēklu eļļa vai no rapšu sēklu eļļas iegūta biodīzeļdegviela, ko lauksaimniecības produkcijas ražotājs izmanto lauksaimniecības zemes apstrādei, kā arī tādas meža vai purva zemes platības apstrādei, kurā kultivē dzērvenes vai mellenes”. Arī šajos noteikumos mainīts dažādu sugu dzīvnieku pārrēķināšanas koeficients nosacītajās liellopu vienībās minimālā lauksaimniecības dzīvnieku blīvuma noteikšanai.

✓Lauksaimniecības kooperatīvi varēs saņemt lielāku aizdevumu

2010. gada 28. augustā stājās spēkā grozījumi noteikumos Nr. 403 „Kārtība, kādā piešķir valsts atbalstu apgrozāmo līdzekļu iegādei lauksaimniecības produkcijas ražošanai”.

Veiktās izmaiņas paredz iespēju lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvajām sabiedrībām (LPKS) pretendēt uz aizdevumu līdz Ls 2 000 000. Līdz šim maksimālais aizdevums, ko varēja saņemt LPKS, bija 5000 līdz 700 000 latu. Šie nosacījumi arī turpmāk paliek spēkā lauksaimniecības primārajiem produktu ražotājiem (saimnieciskās darbības veicējiem), kā arī augļu un dārzeņu ražotāju grupām.

Hipotēku banka, kurai uzticēta Lauksaimnieku apgrozāmo līdzekļu aizdevumu programmas administrēšana atgādina, ka aizdevumiem iespējams piesaistīt Lauku Attīstības Fonda garantijas. Šīs programmas ietvaros aizdevumi apgrozāmo līdzekļu iegādei lauksaimniecības produkcijas ražošanai Hipotēku bankā būs pieejami līdz 2011. gada 31. decembrim.

Aizdevumi programmas ietvaros pieejami šādiem Latvijas Republikā reģistrētiem saimnieciskās darbības veicējiem:

- zemnieku saimniecībām, kuras nodarbojas ar lauksaimniecības produktu primāro ražošanu,
- lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvajām sabiedrībām, kas atbilst normatīvajos aktos par lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvo sabiedrību atbilstības izvērtēšanu noteiktajām prasībām,
- augļu un dārzeņu ražotāju grupām, kas atbilst normatīvajos aktos par augļu un dārzeņu ražotāju grupu atzīšanu noteiktajām prasībām.

Lemjot par aizdevuma piešķiršanu, Hipotēku banka izvērtē uzņēmuma spēju atmaksāt aizdevumu: tiek pārbaudīta aizņēmēja kredītvēsture, analizēta esošā finanšu situācija, plānotā ienākumu un izdevumu struktūra, izvērtēta aizdevuma nodrošinājuma pietiekamība u.c.

Papildu informāciju par Lauksaimnieku apgrozāmo līdzekļu aizdevumu programmu varat uzzināt apmeklējot Hipotēku bankas filiāles, kā arī www.hipo.lv.

✓Lauku atbalsta dienests turpmāk pievērsīs pastiprinātu uzmanību iepirkumu procesa kontrolei ES finansētajos projektos

LAD speciālisti aicina tos preču un pakalpojumu piegādātājus, kuri nav spējuši sazināties ar Iepirkumu uzraudzības biroja (IUB) mājas lapā publicētajos sludinājumos minētajām kontaktpersonām, par to informēt LAD.

Lauku attīstības programmas (LAP) pasākumu ietvaros atbalsta pretendentiem preču vai pakalpojumu iepirkums ir jāveic saskaņā ar 2008. gada 5. februāra Ministru kabineta noteikumiem Nr. 65 „Noteikumi par iepirkuma procedūru un tās piemērošanas kārtību pasūtītāja finansētiem projektiem”.

LAD ir saņemtas piegādātāju pretenzijas par to, ka iepirkuma procesa laikā IUB publicētajos uzaicinājumos iesniegt piedāvājumu, minētās kontaktpersonas nav bijušas pieejamas. Uzskatot šādu situāciju novēršanu par svarīgu iepirkuma procesa korektā nodrošināšanā, LAD pieņēma lēmumu iesaistīties šīs problēmas risināšanā.

Tādēļ gadījumā, ja sludinājumā norādītajos piedāvājuma iesniegšanas termiņos piegādātājam neizdodas kontaktēties ar sludinājumā norādītajām personām, LAD aicina par šo faktu informēt Klientu apkalpošanas daļu.

Ja LAD darbiniekiem, izmantojot visu pieejamo kontaktinformāciju, neizdosies sazināties ar IUB publikācijā norādīto personu, tas tiks ņemts vērā, izvērtējot šī atbalsta pretendenta iepirkuma dokumentus, kuri iesniegti LAP pasākumos sagatavoto projektu ietvaros. **LL**

Sagatavots LLKC Ekonomikas nodaļā
pēc ZM un LAD informācijas un MK noteikumiem

VALSTS UN ES ATBALSTS

LAD atbildes uz lauksaimnieku jautājumiem

2010. gada 27. augustā notika LAD speciālistu tikšanās ar lauksaimnieku organizācijām, lai atbildētu uz neskaidrajiem jautājumiem.

AKCĪZES DEGVIELA

Vai ir iespējams, un kādi nosacījumi jāizpilda, lai sāktu saņemt VPM, akcīzes atlaidi dīzeļdegvielai un citus maksājumus, par LIZ platībām, kas 2003. gada 30. jūnijā nebija labā lauksaimniecības stāvoklī?

Akcīzes atlaidi dīzeļdegvielai var saņemt par zemi, kas uz 2003. gada 30. jūniju bija labā lauksaimniecības stāvoklī, ir deklarēta un apstiprināta vienotā platību maksājuma saņemšanai, vai tādu meža vai purva zemi, kur kultivē dzērvenes vai mellenes.

PLATĪBU MAKSĀJUMI

Kad būs precīzi zināmi 2011. gada platību maksājumu saņemšanas nosacījumi, vai visiem pretendentiem uz platību maksājumiem jābūt reģistrētiem kā nodokļu maksātājiem?

Saskaņā ar Ministru kabineta 2007. gada 17. aprīļa noteikumiem Nr. 269 „Kārtība, kādā tiek piešķirts valsts un Eiropas Savienības atbalsts lauksaimniecībai tiešā atbalsta shēmu ietvaros” sākot ar 2011. gada pretendentiem, lai saņemtu platību maksājumus, ir jābūt reģistrētiem kā nodokļu maksātājiem.

Vai turpmāk platību maksājumiem varēs pieteikties arī papīra formā? Pavasari izskanēja doma, ka turpmāk varēs pieteikties tikai elektroniski.

Jā, varēs pieteikties arī papīra formā, tomēr LAD motivēs klientus aktīvāk izmantot elektronisko pieteikšanās sistēmu, jo tas ne tikai atvieglos pašu klientu turpmāko pieteikšanos atbalstam un informācijas par saņemtajiem atbalsta veidiem pieejamību, bet arī būtiski ekonomēs LAD budžeta līdzekļus.

Kad un kādi tuvākie maksājumi ir gaidāmi? Kādi būs maksāšanas grafiki un termiņi?

27. augustā tika izmaksāti ciltsdarba maksājumi aitikopībā (valsts atbalsts).
Bet ņemot vērā to, ka situācija budžetā šobrīd ir labāka nekā pirms gada un finanšu līdzekļi ir pieejami pietiekamā apjomā, ar ZM tiek pārrunāta iespēja septembrī izmaksāt atdalīto PVTM par laukaugiem.

Attiecībā uz pastāvīgo pļavu/ganību appļaušanas termiņiem biškopju apsaimniekotājās platībās - lūgums sniegt atbildi par pļaušanas termiņiem vienuviet.

Pļaušanas termiņi ir noteikti Ministru kabineta 2007. gada 17. aprīļa noteikumos Nr. 269 „Kārtība, kādā tiek piešķirts valsts un Eiropas Savienības atbalsts lauksaimniecībai tiešā atbalsta shēmu ietvaros”:

- ja pļavu/ganības platības izmanto biškopībā nektāru vākšanai – pļaušanas termiņš ir līdz 15. septembrim;
- ja ir NATURA pļavas – termiņš ir līdz 15. septembrim;
- ja ir VPM un MLA zālāji – termiņš ir līdz 15. augustam;
- ja ir BLA 04 un 08 – termiņš līdz 15. augustam;
- ja BDUZ, BI 04 – termiņi 10.07. – 10.09.;
- ja BDUZ, BI 08 – termiņi 15.08. – 15.09.

PĀRBAUDES

Sēto zālāju (kods 720) platību raža tikusi novākta jūnijā/jūlijā. Augstā/septembrī labi izaugušie attāli netiek pilnībā novākti. Vai pārbaudes gadījumā (rudeni) platība tiek vērtēta kā atbilstoša?

Jā, tiek vērtēta kā atbilstoša un pārkāpumi netiek piemēroti. Jo prasība ir vismaz vienreiz nopļaut līdz noteiktajam termiņam.

Laukaugu, zālāju platībās notikuši ievērojami meža dzīvnieku (cūku) postījumi (vismaz 0,1–0,5 ha). Vai pārbaudes gadījumā platība tiek vērtēta kā atbilstoša?

Jā, ja postījumi ir tekošā gada, bet nav iepriekšējo gadu postījumi.

Kādā veidā LAD skatās labas saimniekošanas prakses nosacījumus attiecībā uz meliorācijas grāvjiem?

Pārbaudēs uz vietas inspektors pārliecinās, vai meliorācijas sistēma nodrošina zemes mitruma režīma regulēšanu, tātad: meliorācijas akas, arī drenu iztekas ir attīrītas, 15 m attālumā no iztekām neaug koki un krūmi, meliorācijas grāvji nav aizauguši ar kokiem un krūmiem, tajos nav bebru aizsprosti, tādejādi traucējot ūdensteci grāvī.

KREDĪTU FONDS

Kad atbalsta pretendents varēs iesniegt pieteikumu Kredītu fonda aizdevumam?

MK noteikumi Nr. 664 „Kārtība, kādā tiek administrēts un uzraudzīts valsts un Eiropas Savienības atbalsts lauksaimniecībai, lauku un zivsaimniecības attīstībai, izveidojot kredītu fondu” (turpmāk – MK Nr. 664) ir stājušies spēkā 2010. gada 4. augustā, grozījumi katra pasākuma specifiskajos MK noteikumos – ar 2010. gada 14. augustu, līdz ar to atbalsta pretendenti,

iesniedzot projektus LAD, jau šobrīd tajos var atzīmēt, ka plāno saņemt kredītu fondu.

Šobrīd ir apstiprināts arī Lauku attīstības fonda (LAF) uzņēmējdarbības plāns un tuvākajā laikā tiks noslēgts trīspusējs kredītu fonda finansējuma līgums starp ZM, LAD un LAF. Pēc tā noslēgšanas LAF slēgs sadarbības līgumus ar kredītiestādēm. Ar lielākajām Latvijas kredītiestādēm ir uzsāktas sarunas par Kredītu fonda līdzekļu izmantošanu, līdz ar to atbalsta pretendenti kredītiestādēs var sākt interesēties par iespēju pretendēt uz kredītu fonda aizdevumu.

ZM informē, ka sākot ar 2010. gada 7. septembri, lauksaimnieki var pieteikties Kredītu fonda aizdevumam, iesniedzot izraudzītājā kredītiestādē iesniegumu, investīciju projektu un LAD lēmumu par šī projekta apstiprināšanu.

Vai visi apstiprinātie projektu pieteikumi (attiecināmajos pasākumos) varēs saņemt kredītu fonda aizdevumu?

Visi apstiprinātie projekti varēs saņemt Kredītu fonda aizdevumu, ja tie atbilst MK Nr. 664 nosacījumiem – nav grūtībās nonākuši, projektā ir paredzētas būvniecības izmaksas, u.c., kā arī, ja banka ir gatava piešķirt kredītu fonda aizdevumu.

Tie atbalsta pretendenti, kuriem projekti jau ir apstiprināti, var doties uz banku runāt par kredīta piešķiršanu. Visa informācija par nosacījumiem, finansējuma aprēķināšana u.c. ir publicēta LAD mājaslapā.

Cik ilgi būs pieejami līdzekļi no kredītu fonda? Vai jebkurā bankā varēs saņemt aizdevumu?

Kredītu fonda finanšu līdzekļu apjoms un kārtu izsludināšanas termiņi ir ZM kompetence.

Uz Kredītu fonda līdzekļu izmantošanu var pretendēt jebkura kredītiestāde, kura atbilst LAF noteiktajiem finanšu starpnieku drošības kritērijiem. Saraksts ar kredītiestādēm, ar kurām būs noslēgts sadarbības līgums, tiks ievietots gan LAF, gan LAD tīmekļa vietnē.

Pēc patreizējā ZM skaidrojuma, ņemot kredītu gan eiro, gan latos, mainīgā procentu likme tiks fiksēta kredīta piešķiršanas brīdī un visā kredīta atmaksas laikā, kas var būt līdz 15 gadiem, vairs nemainīsies.

PROJEKTI

Vai nav plānots ieviest sistēmu, kad iespējams projektu atbalstu finansiāli saņemt nevis latos, bet gan eiro?

Saskaņā ar spēkā esošo likumdošanu Latvijā norēķinu valūta ir Latvijas lats.

Platībmaksājumi un kompensējošie maksājumi noteikti nevar tikt veikti eiro, varētu ieviest apmaksu eiro LAP investīciju pasākumiem, ja tiktu ievēroti atsevišķi nosacījumi no projekta pieteicēju puses. Bet šim nolūkam nepieciešamas izmaiņas attiecināmajos normatīvajos aktos un tas prasītu būtiskus finanšu ieguldījumus no administrējošo institūciju puses.

Kāda ir pasākuma "Lauku saimniecību modernizācija" faktiskā izpilde (pieaugušā kārtībā, sākot ar pirmo pieteikšanās kārtu): pieteikti un akceptēti projekti, realizēti projekti?

Pieejamais publiskais finansējums pasākumam programmēšanas periodā – Ls 223 901 566.

Kārtas	Iesniegtie projekti		Apstiprinātie projekti		Apmaksātie projekti	
	Skaits	Publiskais finansējums, Ls	Skaits	Publiskais finansējums, Ls	Skaits	Publiskais finansējums, Ls
1	934	29 375 978	870	25 023 642	781	19 370 320
2	946	24 873 412	631	15 012 071	518	9 524 144
3	525	15 559 555	389	8 233 177	260	3 552 484
4	435	14 334 925	373	12 812 883	225	5 008 742
5	235	7 575 635	195	6 390 468	112	1 418 389
6	207	6 063 123	173	4 954 680	85	818 922
7	427	12 270 671	401	11 816 544	98	1 016 283
8	724	30 236 943	332	11 079 149	5	18 650
KOPĀ	4433	140 290 242	3364	95 322 614	2084	40 727 934

Ir beigusies projektu iesniegšana trijās LAD reģionālajās lauksaimniecības pārvaldēs – Zemgalē, Ziemeļkurzemē un Lielrīgā, tomēr arī šinīs pārvaldēs tie projekti, kas pārsniedz pieejamo finansējumu, tiks apstiprināti, ja atbildīs nosacījumiem.

Šī brīža atlikums ir apmēram 110 miljoni Ls, t.sk., atvēruma kredītu fondam. Atlikuma izlietojumu, t.sk., finansējuma sadalījumu pa pārvaldēm, precizēs ZM.

LEADER

✓ Par LEADER projektiem – situācija: biedrība iesniedz projekta pieteikumu tikai vienīgi mobilas biroja tehnikas iegādei, citu aktivitāšu nav. Biedrība ilgstoši ir iznomājusi telpas valsts uzņēmumā, kur biroja tehniku izvietos. Nomas līgumā norādīts, ka telpu nomas līgumu pagarina katru gadu un tā praksē arī notiek. Vai projekta saistībā jāslēdz cits telpu nomas līgums uz 7 gadiem?

Saskaņā ar Ministru kabineta 2009. gada 13. janvāra Noteikumu Nr. 33 „Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauku attīstībai pasākumam „Konkurētspējas veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā un pasākumam „Lauku ekonomikas dažādošana un dzīves kvalitātes veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā”” 15.3.2. apakšpunktu, nomas līgumam jābūt noslēgtam vismaz uz septiņiem gadiem no projekta iesnieguma iesniegšanas dienas. MK noteikumi neparedz izņēmuma gadījumus, kad nomas līgums varētu tikt noslēgts uz mazāku termiņu, norādot tikai līguma pagarināšanas iespējas.

Informācijai: ZM ir sagatavojusi MK noteikumu Nr. 33 grozījumu projektu, kurā vairs netiek paredzēta obligāta nomas līguma reģistrēšana zemesgrāmatā.

NEAPSTRĀDĀTĀ LAUKSAIMNIECĪBĀ IZMANTOJAMĀ ZEME

✓ Plānotās rīcības, ar ko jārēķinās saimniekiem, saistībā ar LAD uzskaiti par neapsaimniekotām LIZ zemēm.

Saskaņā ar likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli” 3. panta 7. un 8. daļu un 2010. gada 13. jūlija Ministru kabineta noteikumiem Nr. 635 „Kārtība, kādā apseko un nosaka neapstrādātās lauksaimniecībā izmantojamās zemes platību un sniedz informāciju par to” LAD vizuāli apsekos un noteiks neapstrādātās LIZ platības, kā arī sniegs informāciju vietējām pašvaldībām nekustamā īpašuma nodokļa papildlikmes aprēķināšanai.

Ar nekustamā īpašuma nodokļa papildlikmi 1,5% apmērā apliek neapstrādātu LIZ, izņemot zemi, kuras platība nepārsniedz 1 ha vai kurai normatīvajos aktos ir noteikti lauksaimnieciskās darbības ierobežojumi.

Likuma izpratnē „neapstrādāta lauksaimniecībā izmantojamā zeme ir visa lauksaimniecībā izmantojamās zemes platība zemes vienībā, ja vairāk nekā 70% no lauksaimniecībā izmantojamās zemes platības attiecīgajā zemes vienībā līdz kārtējā gada 1. septembrim netiek izmantoti lauksaimniecības produktu ražošanai vai audzēšanai, ieskaitot ražas novākšanu, dzīvnieku ganīšanu un turēšanu lauksaimniecības nolūkiem, vai minētā zemes platība netiek uzturēta labā lauksaimniecības un vides stāvoklī”.^{LL}

LAD informācija

GRĀMATVEDĪBA UN NODOKĻI

Mikrouzņēmumu nodoklis

No 2010. gada 1. septembra spēkā stājas *Mikrouzņēmumu nodokļa likums*.

☑ Mikrouzņēmumu nodoklis

Mikrouzņēmumu (MU) nodoklis ietver šādus maksājumus:

- valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas (VSAOI) par mikrouzņēmuma darbiniekiem;
- iedzīvotāju ienākuma nodokli (IIN) par mikrouzņēmuma darbiniekiem un mikrouzņēmuma īpašnieka IIN par MU saimnieciskās darbības ieņēmumu daļu;
- uzņēmumu ienākuma nodokli (UIN), ja mikrouzņēmums atbilst UIN maksātāja pazīmēm;
- uzņēmējdarbības riska valsts nodevu par mikrouzņēmuma darbiniekiem.

Tas nozīmē, ka mikrouzņēmumu nodokļa maksātāji IIN, UIN, VSAOI un uzņēmējdarbības riska nodevu nemaksā, bet veic tikai mikrouzņēmumu nodokļa maksājumus. Iemaksāto MU nodokļa summu Valsts kase attiecīgi sadalīs pa atsevišķiem nodokļa veidiem. Procentuālais sadalījums, kādā MU nodokļa summu pa atsevišķiem nodokļiem sadala, ir noteikts *Mikrouzņēmumu nodokļa likuma* 8. pantā.

☑ Mikrouzņēmums

Mikrouzņēmums *Mikrouzņēmumu nodokļa likuma* izpratnē var būt:

- individuālais komersants (IK),
- individuālais uzņēmums (i/u),
- zemnieka vai zvejnieka saimniecība (z/s),
- fiziskā persona, kas reģistrēta Valsts ieņēmumu dienestā kā saimnieciskās darbības veicējs,
- sabiedrība ar ierobežotu atbildību (SIA), kuras dalībnieki ir fiziskās personas un dalībnieki vienlaikus ir arī SIA valdes locekļi.

Ja fiziska persona ir dalībnieks vairākās SIA, vai arī fiziskā persona ir SIA dalībnieks, z/s īpašnieks, IK vai saimnieciskās darbības veicējs, tiesības maksāt mikrouzņēmumu nodokli ir tikai vienai no saimnieciskās darbības formām. Ja, piemēram, fiziskai personai pieder zemnieku saimniecība un tā ir reģistrējusies arī kā saimnieciskās darbības veicējs, tad personai ir jāizvēlas – mikrouzņēmumu nodokļa maksātājs var būt vai nu zemnieku vai zvejnieku saimniecība, vai saimnieciskās darbības veicējs.

Lai personu atbilstu mikrouzņēmuma statusam, tai ir jāizpilda šādi kritēriji:

- apgrozījums (saimnieciskās darbības ieņēmumi) kalendāra gadā nepārsniedz 70 000 latu,
- darbinieku skaits jebkurā brīdī ir ne lielāks par pieciem (darbinieku skaitā neiekļauj prombūtnē esošus vai no darba atstādinātus darbiniekus),

- darbinieka ienākums no MU maksājotā uzņēmuma nepārsniedz 500 latu mēnesī (tas ir ienākums uz darba līguma pamata pēc IIN un VSAOI atskaitīšanas vispārējā kārtībā).

☑ Mikrouzņēmumu nodokļa maksātāju reģistrēšana un statusa piešķiršana

Mikrouzņēmumu nodokļa maksātāja statusa iegūšanas kārtība un termiņi nodokļu maksātājiem, kas tiek reģistrēti pēc 2010. gada 1. septembra, un pirms šī datuma reģistrētajiem ir nedaudz atšķirīgi.

Jaunie nodokļu maksātāji MU nodokļa maksātāja statusu var iegūt:

- vienlaikus ar reģistrāciju Uzņēmumu reģistra attiecīgajā reģistrā (t.i., zemnieku saimniecības – reģistrējoties Uzņēmumu reģistrā, bet SIA un IK – reģistrējoties Komercreģistrā), piesakoties MU nodokļa maksātāja statusa iegūšanai,
- fiziskā persona vienlaikus ar reģistrāciju saimnieciskā darba veicēja statusā, iesniedzot Valsts ieņēmumu dienestā pieteikumu MU nodokļa maksātāja statusa iegūšanai.

Šobrīd jau reģistrētie individuālie komersanti, individuālie uzņēmumi, zemnieku saimniecības, SIA un fiziskās personas, kas reģistrētas kā saimnieciskās darbības veicēji, MU nodokļa maksātāja statusu varēs iegūt tikai no 2011. gada 1. janvāra. Lai šo statusu iegūtu, iepriekš minētajām personām līdz 2010. gada 15. decembrim ir jāiesniedz Valsts ieņēmumu dienestā pieteikums.

Valsts ieņēmumu dienests piecu darbdienu laikā pēc tam, kad saņemts nodokļu maksātāja pieteikums par MU nodokļa maksātāja statusa iegūšanu, vai pēc informācijas saņemšanas no Uzņēmumu reģistra pieņem lēmumu par MU nodokļa maksātāja reģistrēšanu vai lēmumu par reģistrācijas atteikumu. Atteikums var tikt saņemts gadījumā, ja Valsts ieņēmumu dienesta rīcībā ir informācija, ka iesniedzējs neatbilst *Mikrouzņēmumu nodokļa likumā* noteiktajiem kritērijiem

Ja Valsts ieņēmumu dienests pieņem lēmumu par MU nodokļa maksātāja reģistrēšanu, tad:

- jaunizveidotajam uzņēmumam MU nodokļa maksātāja statuss ir piemērojams no dienas, kad VID saņēma pieteikumu par MU nodokļa maksātāja statusa iegūšanu, vai no dienas, kad jaunizveidotais uzņēmums reģistrēts Uzņēmumu reģistrā,
- pārējām personām MU nodokļa maksātāja statuss ir piemērojams ar nākamā taksācijas perioda 1. janvāri.

☑ Mikrouzņēmumu vienošanās ar darbiniekiem

Lai iegūtu MU nodokļa maksātāja statusu, uzņēmumam ir rakstveidā jāvienojas ar visiem darbiniekiem par MU nodokļa piemērošanu. Vienošanās var būt kā atsevišķs dokuments vai arī to var ietvert darba līgumā.

MU nodokļa likuma 3. pants nosaka kārtību, kādā darba devējam darbinieki rakstveidā ir jāinformē par to,

ka uzņēmums vēlas kļūt par MU nodokļa maksātāju vai arī vēlas izbeigt MU nodokļa maksātāja statusu.

Svarīgi mikrouzņēmuma darbiniekiem

☞ Fiziskajai personai, kura ir MU darbinieks, algas nodokļa grāmatiņa ir jāiesniedz mikrouzņēmumā. MU nodokli maksājošā uzņēmumā darbiniekiem nepiemēro neapliekamo minimumu. Ja MU nodokļa maksātājs ir pensionārs, tad pensionāram piemērojamo neapliekamo minimumu piemēro tikai pensijai. Mikrouzņēmumu nodokli maksājošā uzņēmuma darbiniekam nav tiesību piemērot arī atvieglojumus par apgādībā esošām personām un papildu atvieglojumus invalīdiem un politiski represētajām personām. MU nodokli maksājošā uzņēmuma darbiniekiem ir iespējams brīvprātīgi pievienoties valsts sociālajai apdrošināšanai.

Mikrouzņēmumu nodokļa taksācijas periods un nodokļa maksāšana

Taksācijas periods ir kalendāra gads. Nodokli maksā četras reizes gadā par katra ceturkšņa apgrozījumu. Nodokļa deklarēšanai Ministru kabinets apstiprinās MU nodokļa deklarācijas veidlapu.

Ar mikrouzņēmumu nodokli apliekamais ienākums

Ar MU nodokli apliek mikrouzņēmuma taksācijas periodu apgrozījumu.

Mikrouzņēmumu nodokļa likme

MU nodokļa likme ir 9%. Nodokļa likmi piemēro taksācijas perioda apgrozījumam. Ja, piemēram, gada laikā tiek gūti ieņēmumi 1000 latu apmērā, tad nodoklis ir 90 latu.

☞ Tomēr ir jāņem vērā, ka likums nosaka arī palielinātu likmi, gadījumos, ja gada apgrozījums pārsniedz 70 000 latu, tiek pārsniegts atļautais darbinieku skaits vai arī darbinieku ienākumi pārsniedz likumā noteikto robežu 500 latu apmērā. Ja apgrozījums gada laikā pārsniedz 70 000 latu, tad pārsnieguma summai piemēro likmi 20% apmērā. Ja darbinieku skaits ceturksnī pārsniedz piecus, tad deviņu procentu likmei par katru papildus nodarbināto darbinieku pieskaita divus procenta punktus. Ja darbinieka ienākums kādu mēnesi pārsniedzis 500 latu, tad papildus nodokļa pamatlikmei, ienākuma daļai virs 500 latiem piemēros nodokļa likmi 20 procentu apmērā.

Mikrouzņēmumu un pievienotās vērtības nodoklis

Mikrouzņēmumu nodoklis pievienotās vērtības nodokli neietver. Tas nozīmē, ka MU nodokļa maksātājam, kurš ir ar PVN apliekama persona, arī pēc mikrouzņēmumu nodokļa maksātāja statusa piešķiršanas

jāturpina aprēķināt un maksāt PVN, kā arī iesniegt PVN deklarācijas likumā „Par PVN” noteiktajā kārtībā.

Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas un atbalsts lauksaimniecībai

Likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu” 14. pants papildināts ar jaunu 2.¹ daļu, kas nosaka: pašnodarbinātā obligāto iemaksu objektā netiek ietverts valsts atbalsts lauksaimniecībai vai Eiropas Savienības atbalsts lauksaimniecībai un lauku attīstībai un vienreizējā dotācija bezdarbniekiem biznesa plāna īstenošanai. Tā kā līdz šo likuma grozījumu pieņemšanai bija daudz neskaidrību un pretrunīgu skaidrojumu un nodokļu maksātāji attiecībā uz atbalsta maksājumu iekļaušanu VSAOI objektā rīkojās dažādi, tad likuma Pārejas noteikumi paredz, ka personām, kuras līdz 2010. gada 1. septembrim (t.i., par 2010. gada pirmajiem trim ceturkšņiem) ir veikušas obligātās iemaksas no likuma 14. panta 2.¹ daļā noteiktajiem maksājumiem, ir tiesības izvēlēties neveikt obligātās iemaksas par periodu no 2010. gada 1. janvāra līdz 31. augustam. Tas nozīmē, ka pašnodarbinātajiem ir tiesības 2010. gada 1. – 3. ceturkšņa pašnodarbinātā VSAOI paziņojumus precizēt.

Valsts un ES atbalsta atspoguļošana grāmatvedībā iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksātājiem

Tā kā no 2010. gada valsts un ES atbalsta maksājums apliek ar iedzīvotāju ienākuma nodokli, tad par zināmu atvieglojumu nodokļu maksātājiem var uzskatīt 2010. gada 9. augustā likumā „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” izdarītos grozījumus attiecībā uz atbalsta maksājumu pakāpenisku iekļaušanu ieņēmumos. Likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” 11. pants ir papildināts ar jaunu sešpadsmito daļu, kas nosaka par pamatlīdzekļu iegādi saņemtā ES un valsts atbalsta atspoguļošana grāmatvedībā. Likums tagad nosaka, ka vienkāršās grāmatvedības kārtotāji valsts un ES atbalsta summas, kuras piešķirtas, lai kompensētu pamatlīdzekļa iegādes izdevumus, saimnieciskās darbības ieņēmumos iekļauj pakāpeniski vairāku taksācijas gadu laikā atbilstoši attiecīgajā taksācijas gadā nodokļa aprēķināšanas vajadzībām noteiktajai attiecīgā pamatlīdzekļa nolietojuma vērtībai. Ja saņemtā atbalsta summa daļēji sedz pamatlīdzekļa iegādes vai izveidošanas izmaksas, to iekļauj attiecīgo pārskata gadu ieņēmumos atbilstoši tām šā pamatlīdzekļa kārtējā gada nolietojuma un vērtības norakstījumu summu daļām, kuras attiecas uz saņemto atbalstu.

Jauno normu paskaidro šāds piemērs. Saimniecība 2010. gadā ir saņēmusi valsts un ES atbalstu lauksaimniecībai 11 000 latu apmērā, kas paredzēts tehnikas

iegādei. Par atbalsta summu iegādāta tehnika 22 000 latu vērtībā. Tehnika ietilpst ceturtajā pamatlīdzekļu kategorijā (atbilstoši likumam „Par uzņēmumu ienākuma nodokli”), un tai piemērojamā nolietojuma aprēķināšanas likme ir 40%. Tātad teknikai aprēķinātais nolietojums par 2010. gadu ir 8800 latu (22 000 x 40%).

Līdz grozījumu izdarīšanai 2010. gada IIN deklarācijā 11 000 latu atbalsts būtu jāuzrāda pilnā apmērā. Savukārt līdz ar izdarītajiem grozījumiem atbalstu ieņēmumos var atspoguļot pakāpeniski – proporcionāli aprēķinātajam nolietojumam. Taksācijas gadā uz ieņēmumiem attiecināmais ES atbalsta apmērs (atbilstoši aprēķinātajam nolietojumam) būs 4400 latu (11 000 x 40%). Atlikusī atbalsta daļa 6600 latu apmērā nākamajos gados uz ieņēmumiem tāpat būs jāattiecinā pakāpeniski (piemēram, 2011. gada deklarācijā ieņēmumos no atlikušās atbalsta summas būs jānorāda 6600 x 40% 2640 latu).

Līdzīga kārtība būs piemērojama arī tiem IIN maksātājiem, kas grāmatvedību kārtro divkāršā ieraksta sistēmā. To nosaka grozījumi MK 08.05.2007. noteikumos Nr. 301 „Noteikumi par individuālo komersantu finanšu pārskatiem”. Noteikumi ir papildināti ar jaunu III.¹ nodaļu, kas nosaka saņemtā atbalsta atspoguļošanu uzskaitē. Noteikumi nosaka, kuros gadījumos atbalsts uzreiz norādāms taksācijas gada ieņēmumos un kuros gadījumos tas uzskaitāms postenī „Nākamo periodu ieņēmumi” un uz ieņēmumiem attiecināms pakāpeniski.^{LL}

Sagatavoja LLKC Grāmatvedības un finanšu nodaļas vadītāja Linda Puriņa

LAUKU ATTĪSTĪBA

Daudznozaru saimniekošana – tā ir alternatīva

Daudzi lauku saimnieki ir izmēģinājuši darboties dažādās lauksaimniecības jomās, meklējot tādu nozari, kas dotu stabilus ienākumus un līdz ar to iespēju attīstīties. Meklējumu rezultātā saimnieki, lai varētu piemēroties mainīgajām tirgus prasībām, tomēr ir palikuši pie dažādām jomām, nevis vienas.

☑Šķirnes trušu un dažādu ogu audzēšana

Piemājas saimniecība „Sarmas – 1” atrodas Tukuma novada Slampes pagastā, ģeogrāfiski izdevīgā vietā – līdz šosejai Rīga–Ventspils – 3 km, līdz Rīgai – 50 km. Pie Smārdes kroga nogriežoties pa Slampes ceļu, atradīsiet pagriezienu uz saimniecību.

„Sarmas – 1” ir daudznozaru saimniecība, tās galvenā nodarbošanās ir šķirnes trušu audzēšana, bet ne mazāk svarīga ir arī dažādu ogu (jāņogu, zemeņu, smiltsērķšķu, upeņu, aveņu un ķiršu) audzēšana.

Saimniecībā ogas ir iespējams iegādāties visa gada garumā: vasarā – svaigas vai saldētas, ziemā – saldētas. To nodrošina uzstādītās saldēšanas iekārtas. Ogas var iegādāties gan saimniecībā uz vietas, gan slēdzot ilgtermiņa līgumu ar klientu.

☑Vaislas materiāls no ārzemēm

Piemājas saimniecībā trušus audzē gan kā vaislas materiālu, gan gaļas ieguvei. Ar trušu audzēšanu savām vajadzībām saimniecība nodarbojas vismaz 25 gadus.

2000. gadā tā tika reģistrēta Latvijas Šķirnes dzīvnieku audzētāju savienībā. Ganāmpulka vaislas materiāls pamatā tiek ievests no Čehijas, Polijas, Dānijas, Vācijas un Slovākijas. Saimniecība sadarbojas arī ar

citiem šķirnes trušu audzētājiem Latvijā, tajā ir 50 šķirnes trušu mātes – tādas kā Vīnes pelēkais, Vīnes zilais, Reksi (Dalmācijas), Jaunzēlandes sarkanais, Jaunzēlandes baltais, Burgundas u.c. Sienu un graudus saviem garaušiem sagatavo paši.

Saimniecība piedalās Latvijas Šķirnes dzīvnieku audzētāju savienības rīkotajās izstādēs. Jāņa Učelniņa truši ir augstu novērtēti – ar 93–97 ballēm, tādēļ arī nav pārsteigums, ka gan daudzajās dzīvnieku izstādēs, gan arī saimniecībā viņa dzīvnieki tiek labprāt iegādāti.

Katras šķirnes dzīvniekiem ir savas īpatnības: dzīvmasa, ādiņu kvalitāte un izskats. Turklāt visus trušus stingri uzskaita, lai nepieļautu radniecīgu krustojanos. Dzīvniekiem ausīs tiek ietovēta šāda informācija: saimniecības (kurā tas ir audzēts) numurs, truša dzimšanas datums un kārtas numurs (trušu mātītēm – pāra skaitlis, tēviņiem – nepāra).

☑Truškopība atdzimst

Jānis Učelniņš uzskata, ka mūsu valstī truškopība ir atjaunošanās stadijā, jo cilvēki sāk izrādīt nopietnu interesi par šo lopkopības nozari.

Pēc arhīva ziņām, izcilākie sasniegumi:

- 2005. gads – labākais Vīnes baltās šķirnes pārstāvis – 96,5 punkti, labākais Vīnes pelēkās šķirnes pārstāvis – 97 punkti;
- 2006. gads – labākais Jaunzēlandes baltās šķirnes pārstāvis – 95,5 punkti (kauss); vienīgā Vīnes baltās šķirnes kolekcija (diploms);
- 2007. gads – Lielais gaišais sudrabetais un Vīnes pelēkais trusis – 96,5 punkti.

☑Daudznozaru bioloģiskā saimniecība

Arī Valkas novada Kārķu pagasta zemnieku saimniecība „Dzintari” ir daudznozaru saimniecība. Tur saimnieko vairākas paaudzes – vecāki, bērni un

mazbērni. Katram no viņiem ir kāds pienākums, un ikviens pieliek savu roku, lai saimniecība attīstītos. „Dzintari” ir iekopta bioloģiskās lauksaimniecības saimniecība.

Ludmila un Juris Kūmiņi Kārķos ir ienācēji no Rīgas. Sākumā mājās apmetās medību kolektīvs no Rīgas, kas nedēļas nogalēs medīja Kārķu mežos. Vēlāk Krūmiņu ģimene mājas nopirka un sāka saimniekot.

Saimniecībā ir astoņas slaucamas govīs, vairāk nekā desmit sivēnmāšas, ap 50 bišu saimēm, tiek audzētas upenes. Gadu gaitā saimniecības ražotajai produkcijai Rīgā ir izveidojies savs klientu loks, kuri ir iecienījuši upeņu sulu, medu, ziedputekšņus un citu produkciju.

☑Piesaistīts Eiropas finansējums

Saimniece Ludmila atbild par dzīvniekiem, viņas pārraudzībā ir govīs un cūkas. Kūts ir sakārtota pēc visiem Eiropas standartiem, piesaistot Eiropas finansējumu. Ludmila vienmēr ir gatava laipni izrādīt saimniecību un dalīties savā pieredzē. Saimniekam Jurim vairāk padodas klientu piesaistīšana izaudzētās produkcijas realizācijai. Ekonomiskākai un efektīvākai darba veikšanai noder automašīna, kas tika iegādāta, piedaloties Ziemeļgaujas biosfēras rezervāta projektā.

☑Sula, medus un citi labumi

No „Dzintaru” saimniecības produkcijas visiecienītākā ir upeņu sula, ko iegūst no pašu audzētām ogām. Ogas un sula ir ļoti pieprasītas savas augstās kvalitātes dēļ. Sulas pagatavošanas noslēpumu saimnieki neatklāj, jo tās labā kvalitāte ir sasniegta dažādu eksperimentu rezultātā daudzu gadu garumā.

Otra lielākā nozare ir biškopība, kuru jau septiņus gadus pārzina dēls Igons. Klientiem tiek piedāvāts medus, ziedputekšņi un, protams, vaska sveces. Domājot par to, kādu vēl labumu varētu iegūt no biškopības, Igons ir iemācījies liet dažādu formu vaska sveces.

Vēl šajās mājās lepojas ar dažādām pašu gatavotām ierīcēm, piemēram, žāvējamo skapi, ko ir izgatavojis pats Igons. Skapī tiek žāvēti ziedputekšņi, kā arī augļi un augi. Dārza mājiņā ir uzmūrēta plīts, pie griestiem ir novilkta speciālas stieples, kur novietot medus rāmīšus. Daudzas interesantas lietas, kuras var redzēt saimniecībā, ir noskatītas dažādās izstādēs vai pie citiem saimniekiem. Šeit ar mazākiem izdevumiem tiek izveidotas ierīces, kas atvieglo ikdienas darbu, tā iekonomējot saimniecības līdzekļus.

Šajā saimniecībā valda miers un saskaņa, ko var dot tikai tiešā saikne ar dabu un pašu cilvēku darba prieks, pozitīvā attieksme pret darbu un apkārtējo dabu. **LL**

Sagatavots Valsts Lauku tīkla Sekretariātā

AUGKOPIĀ

Speltas kvieši – ziemāji, kas piemēroti bioloģiskajām saimniecībām

Strauji tuvojas ziemāju kultūraugu sēja, un saimniekiem no jauna nākas domāt, kurus kultūraugus izvēlēties. Iespējams, ka būtu vērts padomāt, vai starp „tradicionālajiem” ziemāju graudaugiem (ziemas kviešiem, ziemas miežiem, ziemas tritikāli un rudziem) nebūtu lietderīgi audzēt arī speltas kviešus. Varbūt šis ir īstais brīdis pievērsties kaut kam netradicionālam un tajā pašā laikā īpašam un veselīgam – speltas kviešiem.

Speltas kvieši (*Triticum spelta* L.) ir vieni no vissenākajiem kviešiem, kas tiek audzēti daudzviet pasaulē – Aizkaukāzā, Pievolgā, Balkānos, Spānijā, Turcijā, Irānā, Indijā, Marokā, Itālijā. Speltas kvieši kā pārtikas avots tiek minēti pat Bībelē.

Speltas kvieši, salīdzinot ar mikstajiem kviešiem, ir plēkšņaināki, to graudi līdzīgi auzām, jo atrodas plēkšnēs, kas ir grūti atdalāmas. Plēkšņainība apgrūtina kulšanu un ietekmē sēju, toties plēkšnes spēj aizsargāt augu no slimībām.

No Eiropas valstīm speltas kviešus vairāk audzē Vācijā, Polijā, Austrijā, Šveicē, nelielās platībās – gandrīz visās Eiropas valstīs, arī Latvijā.

1. att. Speltas kviešu graudi

Šobrīd Latvijā tos audzē nelielās platībās, jo nav atrisināts jautājums par graudu realizāciju, tomēr ir vērts padomāt par šo graudu iespējām pārstrādei nelielās ražotnēs.

Speltas kviešiem ir svarīga nozīme pārtikā, un, iespējams, arī kā lopbarības sastāvdaļai. Pētījumi, kas veikti Vācijā, pierāda, ka speltas kviešu uzturvērtība ir daudzreiz augstāka nekā mikstajiem kviešiem (*Triticum aestivum* L.). Latvijas klimatiskajos apstākļos pārsvarā audzē mikstos kviešus, ko lieto pārtikā, lopbarībā un bioetanola ražošanā.

2. att. Speltas kviešu un mīksto kviešu vārpas

Speltas kviešiem ir sastopamas gan ziemas, gan vasaras formas. To vārpas ir garākas, bet skrajākas nekā mīkstajiem ziemas kviešiem. 2009. gadā bioloģiskajā laukā Stendes graudaugu selekcijas institūtam izdevies iekult 1,26 – 3,8 t/ha. Ar augstākām ražām un labākiem kvalitātes rādītājiem izcēlās Vācijas šķirnes „Oberkulanz” un „Frankenstein”.

Speltas kviešu miltiem ir pelēka nokrāsa, ko rada polifenolu klātbūtne, no funkcionālās pārtikas viedokļa tie pastiprina bioloģisko aktivitāti.

Olbaltumvielu daudzums šajos graudos ir 9 – 27%, bet lizīna daudzums –2,2 – 3,37%, neaizvietojamo aminoskābju daudzums – 30%, aizvietojamo – 70% olbaltumvielu saturs. Šie visi rādītāji pārspēj mīkstos kviešus.

Speltas kviešos ir augsts amilopektīna saturs, kas palīdz sabalansēt holesterīnu asinīs. Kvieši ir ieteicami diabēta slimniekiem, kuņģa un zarnu iekaisumu gadījumos, darbojas arī kā antidepresants. Glutēns, ko satur speltas kvieši, ir piemērots cilvēkiem, kuriem ir alerģija no mīksto kviešu glutēna.

No speltas kviešiem ražo miltus, pārslas, putraimus un pilngraudu makaronus. Dažādu ēdienu pagatavošanai izmanto arī nepārstrādātus graudus. Graudus iespējams izmantot arī alus, džina un degvīna pagatavošanai.

No speltas kviešu miltiem cepta maize samērā ātri sacietē, bet tā noteikti ir veselīgāka nekā maize no parasto kviešu miltiem. Speltas kviešu lipekļis atšķiras no mīksto kviešu lipekļa, tas ir citas konsistences. No šo kviešu miltiem ceptai maizei ir patīkama garša un smarža, tā ir daudz vieglāk sagremojama. Maizei būs mazāks apjoms, cietāka garoza, bet tā ilgāk nesacietēs.

Audzēšanas ziņā šie augi ir pieticīgāki nekā parastie mīkstie kvieši, bioloģiski cēlušies un piemērojušies kalnu klimatam, tie ir ziemcietīgi. Veģetācijas periods tiem ir par 10–12 dienām īsāks nekā mīkstajiem ziemas kviešiem. Speltas kvieši ir sausumizturīgāki. To audzēšanai ir piemērotas arī barības vielām trūcīgākas augsnes, bet tām ir jābūt labi drenētām.

3. att. Speltas kviešu maize

Augsnes apstrāde ir tāda pati kā mīkstajiem ziemas kviešiem, bet jāatceras, ka bioloģiskajā lauksaimniecībā ieteicams veikt augsnes aršanu. Ieteicamais sējas laiks – septembris. Izsējas daudzums tāds kā auzām – 200 kg/ha. Ja augsne ir sausa, sējas dziļums ir jāpalielina līdz 3 cm.

Prasības pēc mēslojuma ir pieticīgas: N–60, P2O5–30, K2O5–30. Vēlamais pH ir 6,0.

Speltas kvieši nav rezistenti pret slimībām, bet ir novērota to izturība pret lapu rūsu, melnplauku un miltrasu.

Pašlaik zināmo speltas kviešu šķirņu trūkumi ir veldres neizturība, grūta kulšana, salīdzinoši zemāks ražības līmenis nekā mīkstajiem kviešiem.

Tā kā Latvijā veikt speltas kviešu selekciju šobrīd nav paredzēts, vienīgā iespēja ir izvērtēt ES valstīs selekcionētās speltas kviešu šķirnes. Visvairāk šo kviešu šķirņu ir reģistrēts Vācijā, Austrijā un Šveicē. Latvijai piemērotas šķirnes varētu atrast arī Polijas šķirņu katalogā.

Vai speltas kvieši atradīs savu vietu bioloģiskajā lauksaimniecībā, vai to audzēšana ir mums piemērota, kā arī citus ar šo kviešu audzēšanu saistītos jautājumus risina Stendes graudaugu selekcijas institūts.^[1]

Raksta tapšanā izmantoti Valsts Stendes graudaugu selekcijas institūta Pētījuma rezultāti 2009.

Sagatavoja LLKC Augkopības nodaļas vadītāja Ingrida Grantiņa

SVARĪGĀKIE DATUMI, KURUS LAUKU UZŅĒMĒJS NEDRĪKST AIZMIRST 2010. GADA OKTOBRĪ

	Termiņš	Septembris							Oktobris							Novembris	
		1	3	10	15	20	25	30	1	4	10	15	20	25	31	1	
Pļautību maksājumi	Laika periods (līdz 10. septembrim), kad pļautībai jābūt vismaz 1 reizi nopļautai un zālei novāktai (saņemot VPM un pasākuma Agrovīde 2004-2006 apakšpasākumu Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos 2004-2006 aktivitātē Vēlā pļaušana un Buferjoslu ierīkošana 2004-2006 atbalstu)																
Papildu valsts tiesīe maksājumi (PVTM)	Laika periods (līdz 15. septembrim), kad pļautībai jābūt vismaz 1 reizi nopļautai un zālei novāktai (saņemot pasākuma Agrovīde 2007-2013 apakšpasākumu Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos 2007-2013 aktivitātē Vēlā pļaušana un Buferjoslu ierīkošana 2007-2013 atbalstu)																
Papildu valsts tiesīe maksājumi (PVTM)	Iesniegums PVTM par 2009. gadā nokautiem un eksportētiem liellopiem *																
Šķiedras līnu pirmapstrādes atbalsts	Iesniegums PVTM par zīdītājgovīm																
Agrovīdes maksājumi	Šķiedras līnu pirmapstrādes Ražošanas deklarācija																
Agrovīdes maksājumi	Lauksaimniecības dzīvnieku ģenētisko resursu saglabāšana																
Agrovīdes maksājumi	Erozijas ierobežošana																
Lauku attīstības programmas pasākumi	Lauku saimniecību modernizācija **																
Lauku attīstības programmas pasākumi	Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana ***																
Nacionālās Substīcijas	Atbalsts ģenētiskās kvalitātes un produktivitātes novērtēšanai briežkopībā, zvērkopībā, truškopībā, strauskopībā un biškopībā ****																
Nacionālās Substīcijas	Atbalsts nacionālās pārtikas kvalitātes shēmai																
Nacionālās Substīcijas	Atbalsts apdrošināšanas polisi iegādes izdevumu segšanai																
Gramatveidība un nodokļi	PVN mēneša deklarācija un maksāšanas termiņš																
Gramatveidība un nodokļi	Termiņš, līdz kuram nodokļu maksātājam no pašvaldības jāsaņem paziņojums par 2010. gadam aprēķināto nekustamā īpašuma nodokli																
Gramatveidība un nodokļi	Atskaite par darbību kvēšu izlietojumu																
Gramatveidība un nodokļi	Atskaite iesniegšanas termiņš un nodokļa maksāšanas termiņš - PASNODARBINĀTAJIEM																

* Iesniegums jāiesniedz ne vēlāk kā 6 mēnešus pēc līlopa nokaušanas vai eksporta

** LAD reģionālās lauksaimniecības pārvaldēs (RLP), kur pieteiktais publiskais finansējums sasniedz 80% no kārtai piešķirtā, tiek noteikts projektu pieņemšanas beigu termiņš (pieteikšanās beigūses Zemgales, Ziemeļkurzemes un Lielrīgas RLP)

*** Par projektu pieņemšanas noslēgumu tiks ziņots laikrakstā "Latvijas Vēstnesis"

**** Iesniegumu iesniedz šķirnes dzīvnieku audzētāju organizācija

Termiņš, kura laikā var iesniegt pieteikumu, iesniegumu vai atskaiti.

Iesniegumu un atskaiti apkopošanas datums vai iesniegšanas beigu datums.

Ja atskaites iesniedz, izmantojot VID Elektroniskās deklarēšanas sistēmu (EDS)

AUGKOPĪBA

Ražas prognozēšana augustā

Augustā ražas prognozēšana otro reizi tika veikta kartupeļiem, apsekoti vēl nenokultie vasarāju un ziemāju lauki un apzināts ražas līmenis jau nokultajām platībām. Situācija ar nenokultajām platībām reģionos ir atšķirīga, visvairāk to vēl palicis Kurzēmē – apmēram 30%, bet Zemgalē nenokultas vēl ir apmēram 20% platības. Kā zināms, laika apstākļi augustā nebija labvēlīgi graudu novākšanai, tāpēc salīdzinājumā ar iepriekšējos mēnešos veiktajām prognozēm ražas līmenis ir samazinājies. Salīdzinot vasarāju ražu prognozēšanas rezultātus jūnijā un augustā (1. attēls), redzams, ka tās ir samazinājušās.

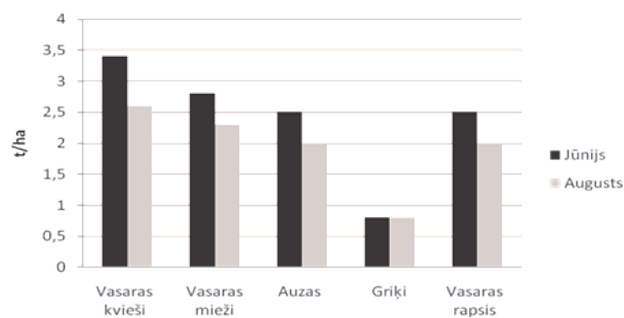
Visvairāk samazinājusies prognozētā raža vasaras kviešiem – par 0,8 t/ha, pārējiem kultūraugiem samazinājums ir apmēram 0,5 t/ha, tikai griķu ražas prognoze palikusi nemainīga. Salīdzinot šī augustā prognozētās ražas ar 2009. gadā prognozētajām ražām (2. attēls), redzams, ka šogad tās ir zemākas. Šogad prognozētās ražas, salīdzinot ar pagājušo gadu, ir zemākas par aptuveni 0,5 t/ha. Vislielākā starpība ir vasaras miežiem – 0,7 t/ha, bet griķu prognozētā raža ir praktiski tāda pati kā pagājušogad.

Ziemāju ražas prognozēšana (3. attēls) augustā veikta jau trešo reizi. Prognozes veiktas maijā, jūlijā un augustā. Salīdzinot iegūtos rezultātus, redzams, ka vislabāk sējumi izskatījušies jūlijā, kad prognozētas augstākās ražas.

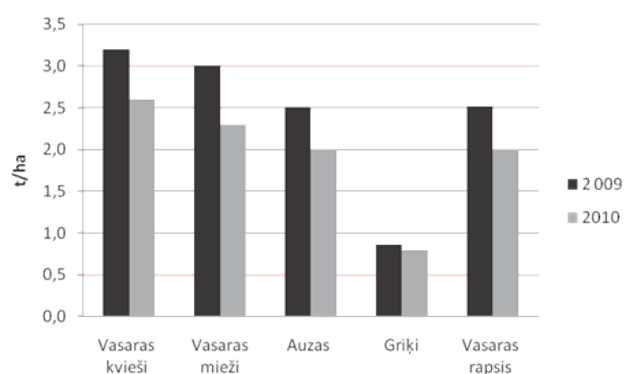
Vislielākās izmaiņas prognozēto ražu lielumos notikušas tritikālei un ziemas kviešiem – samazinājums 0,7 t/ha. Nedaudz mazāks samazinājums – 0,6 t/ha – bija ziemas rudziem, bet ziemas rapsim izmaiņas prognozēs ir vismazākās – 0,2 t/ha.

Salīdzinot 2009. un 2010. gada prognozes (4. attēls), redzams, ka, tāpat kā vasarājiem, arī ziemājiem šogad prognozētā raža ir zemāka par apmēram 0,5 t/ha. Vienīgi ziemas rudziem prognozētā raža praktiski nav mainījusies.

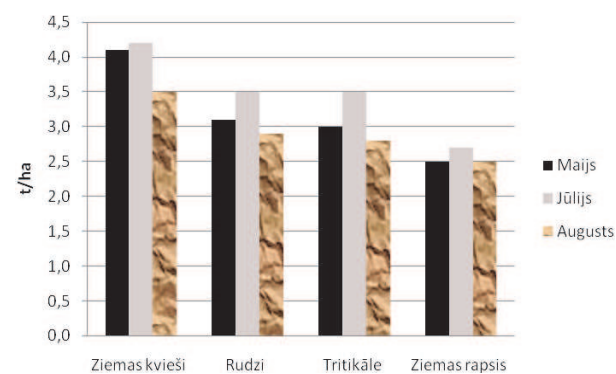
Septembrī vēlreiz tiks veikta vasarāju ražu apzināšana un precizētas ziemāju ražas. **LL**

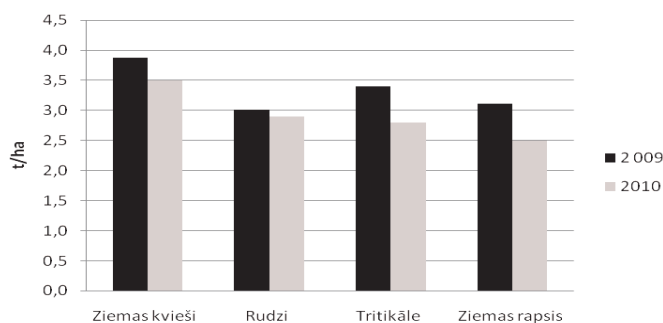
1. att. Vasarāju ražas prognozes pa mēnešiem

2. att. Vasarāju ražas prognozes pa gadiem

3. att. Ziemāju ražu prognožu salīdzinājums pa mēnešiem

4. att. Ziemāju ražas prognoze pa gadiem

MĀJRAŽOŠANA

Piena produktu ražošanas mājas apstākļos (turpinājums)

Iepriekšējā „Lauku Lapā” Nr. 65 rakstījām par likumdošanas prasībām, kas jāievēro ražojot piena produktus mājas apstākļos, kā arī svaigpiena ieguvu un realizāciju. Šoreiz par piena produktu ražošanas tehnoloģiju mājas apstākļos.

☑Piena produktu ražošana

Lai mājas apstākļos ražotu un realizētu galapatērētājiem piena produktus, no PVD ir jāsaņem atļauja. Kā aprakstīts „Lauku Lapā” Nr. 65, pienu pārstrādei iegūst no veselīgiem dzīvniekiem, kuriem veiktas visas nepieciešamās pārbaudes atbilstoši LR likumdošanai un normatīvajiem aktiem. Darbiniekiem, kuri piedalās piena pārstrādes procesā, jābūt veiktai veselības pārbaudei. Pārbaudes rezultāti ir jāieraksta sanitārajā grāmatiņā, kura jāuzrāda PVD inspektoriem pēc pieprasījuma. Sanitārajām grāmatiņām ir jāatrodas piena pārstrādes uzņēmumā.

Pārstrādājot pienu, jāparedz tā pasterizācija – termiska piena apstrāde paaugstinātā temperatūrā (pienu karsē vidēji 85° līdz 90°C temperatūrā 5 līdz 10 minūtes). Šis process ir nepieciešams, lai no piena izskaustu baktēriju klātbūtni. Piena pārstrādes telpās esošajiem pasterizatoram ir jābūt aprīkotam ar termometru. Pasterizācijas laikā nav pieļaujamas temperatūras svārstības. Pasterizācijas temperatūra un pasterizācijas režīms ir jāfiksē žurnālā, kas jāglabā 3 gadus. Par piena pasterizācijas režīma ievērošanu ir atbildīgs pārstrādātājs. Atkarībā no izgatavojamo produktu tipa piena pasterizācijas režīms var atšķirties. Pasterizācijas procesam beidzoties, pienu atdzesē un atkarībā no pagatavojamā produkta tam pievieno atbilstošo ieraugu. Pēc ierauga pievienošanas katram produktam ir nepieciešama optimālā temperatūra, lai tas nogatavotos un iegūtu savu specifisko garšu un skābumu.

1. tabula

Pasterizācijas režīms dažādu skābpiena produktu ražošanai

Produkts	Pievienojamā ierauga mikrofloras sastāvs	Pasterizācijas	
		temperatūra, °C	ilgums, min
Rūgušpiens	Mezofīlie pienskābes streptokoki	85 – 87	5 – 10
Rjaženka	Mezofīlie pienskābes streptokoki	90 – 95	180 – 240
Jogurts	Termofīlie pienskābes streptokoki Bulgāru nūjiņas	90 – 95	2 – 8
Kefīrs	Pienskābes streptokoki Pienskābes nūjiņas Etiķskābes baktērijas <i>Torula kefir, Candida kefir</i>	90 – 95 vai 85 – 87	2 – 8 vai 5 – 10
Acidofilais piens	Acidofilās nūjiņas	90 – 95	2 – 8
Acidofilīns	Acidofilās nūjiņas Pienskābes streptokoki Kefīra sēnišu ieraugs	90 – 95	2 – 8

2. tabula

Skābpiena produktu raudzēšanas temperatūra un gatavo produktu skābums

Produkts	Raudzēšanas temperatūra, °C	Gatavā produkta skābums, °T
Rūgušpiens	20 – 26	75 – 80
Rjaženka	40 – 42	75 – 80
Jogurts	40 – 42	90 – 100
Kefīrs	18 – 25	75 – 85
Acidofilais piens	36 – 42	75 – 80
Acidofilīns	30 – 34	65 – 70

Skābpiena produktu ražošanas shēma

 Skābpiena produktu bojāšanās pazīmes

Par skābpiena produktu bojāšanos liecina izmainīta tā garša:

- skābu garšu rada *Lactobacillus delbrueckii subsp. bulgaricus* dominēšana ieraugā;
- raugu un pelējuma garšu piedod produktam pievienotas ogas un augļi, produktā zems cukura līmenis, bet pievienotie konservanti, kas kavē dažādus nevēlamus procesus, nespēj apturēt rūgšanas procesus, rauga sēņu augšanas procesus un pelējuma procesus. Pienā esošie raugi spēj saglabāt savu dzīvotspēju arī pēc pasterizācijas, izraisot produkta iepakojuma uzpūšanos, produkta putojošu konsistenci un raugu garšu.

 Krējuma pagatavošana

Mājas apstākļos iespējams pagatavot krējumu, no piena atdalot piena taukus. Parasti šim nolūkam izmanto separatoru. Pienu pēc pasterizācijas atdzesē līdz 60–65°C un separē. Krējuma iznākums ir atkarīgs no piena tauku satura pienā un piena separatora regulējuma. Vidēji no 10 litriem piena iegūst 1 litru krējuma. Tikko svaigi iegūtu krējumu

pasterizē un fasē, iegūstot saldo krējumu. Skābo krējumu gatavo, saldajam krējumam pievienojot ieraugu kultūru. Kā sekundārus produktus no krējuma, to vienmērīgi maisot vienā virzienā, iegūst sviestu un paniņas.

 Biezpiena pagatavošana

Biezpienu iegūst, pienu ilgstoši sildot 65 līdz 80°C temperatūrā. To gatavo no piena, kas ir izturēts vismaz 24 stundas, bet ne ilgāk kā 48 stundas pēc ieguves. Pienu ilgstoši karsējot, denaturējas tajā esošās olbaltumvielu molekulas. Olbaltumvielu molekulu denaturācija ir biezpiena ražošanas pamatprincips. No nenokrejata piena iegūst pilnpiena biezpienu un sūkalas, no nokrejata piena (vājpiena) – vājpiena biezpienu. Biezpiena iznākums ir atkarīgs no olbaltumvielu satura pienā.

Biezpienu ātri var iegūt, uzsildītam svaigam pienam pievienojot citronskābi vai 9% galda etiķi, vai 10% kalcija hlorīda šķīdumu. Citronskābi vai 9% galda etiķi parasti pievieno kazas pienam, jo specifiskā sastāva dēļ to karsējot nav iespējams sarecināt. Pienam pievienojot 10% kalcija hlorīda šķīdumu, iegūst tā saukto *kalcinēto biezpienu*, ko iesaka lietot bērnu uzturā.

☑Sieru pagatavošana

Pēc konsistences izšķir cietos, pusciertos un mīkstos sierus.

Siera pagatavošanai ir nepieciešams biezpiens, piens, ieraugi (ja grib gatavot pusciertos vai cietos sierus), garšvielas. Vispirms iegūst biezpienu, kam pievieno uzksarsētu pienu. Masu uz lēnas uguns karšē, līdz iegūst recekli, tad masu nokāš, receklim pievieno garšvielas (lai iegūtu sieru ar augstāku tauku saturu, pievieno sviestu), izveido vēlamo formu. Tad sieru nogatavina. Nogatavināšanas process dažādiem sieriem ir atšķirīgs. Tā laikā no ogļskābās gāzes sierā veidojas raksturīgie caurumi.

Labu sieru nekad nevar pagatavot no piena, kas iegūts no govīm, kura slimo ar mastītu, vai piena, kurš satur antibiotikas. Antibiotikas nomāc fermentācijas procesus siera nogatavināšanas laikā.

Lai sieru varētu pēc iespējas ilgāk uzglabāt, to no ārpuses apstrādā ar parafīnu vai iepako vakuuma fasējumā.

☑Jānodrošina tīrība

Plānojot gatavot piena produktus mājas apstākļos, jāparedz piena pieņemšanas vieta, piena pārstrādes vieta un gatavo piena produktu uzglabāšanas vieta.

Ražotnē nav pieļaujama ražošanas plūsmu krustošanās. Visām telpām ir jābūt viegli tīrāmām, mazgājamām un dezinficējamām. Telpu un iekārtu tīrīšanu veic pēc katra pārstrādes cikla beigām. Ražošanas telpās ir jābūt ierīkotai siltā un aukstā ūdens sistēmai ar pietiekamu izlietņu skaitu. Telpas ir jāapriko ar kanalizācijas sistēmu, dabisko un mākslīgo apgaismojumu, kā arī ar dabisko un mākslīgo ventilācijas sistēmu. Nav pieļaujama produktu piesārņošana ražošanas laikā. Jānodrošina, lai ražošanas telpās neiekļūtu insekti un grauzēji. Tajās aizliegts atrasties slimiem darbiniekiem un nepiederošām personām. Neatkarīgi no ražošanas jaudas pārtikas ražošanas uzņēmumā ir jābūt garderobei, dušas telpām un tualetei, kā arī slēgtiem konteineriem ražošanas procesā radušos blakusproduktu uzglabāšanai. Teritorija ap ražošanas telpām ir jānožogo, lai tajā neiekļūtu klaiņojoši suņi, kaķi vai savvaļas dzīvnieki.

Vienmēr jāatceras, ka piens un tā produkti ir veselīgi cilvēka uzturlīdzekļi, bet nepareizi iegūti, ražoti vai uzglabāti tie var būt veselībai bīstami. **LL**

Sagatavoja LLKC Lopkopības nodaļas konsultants – eksperts veterinārmedicinā Dainis Arbidāns

LAPAS JOKS

Kā atzīst speciālisti, tad par nākamā gada valsts budžetu skaidrības vēl nav - zināms tikai tas, ka jāsamazina izdevumi un jāpalielina ieņēmumi. Pirms vēlēšanām lielākā daļa no partijām nesniedz skaidru atbildi par gaidāmo nodokļu politiku.

LAUKU LAPA TAVĀ E-PASTĀ

Piedāvājam iespēju saņemt informatīvo izdevumu "Lauku Lapa" Jūsu e-pasta kastītē!

Lai pieteiktos izdevuma elektroniskai saņemšanai, sūtiet pieteikumu uz e-pastu: Natalija.Iljina@llkc.lv.

Pieteikumā jānorāda:

Vārds, Uzvārds; Iestādes nosaukums, kuru pārstāvat; E-pasta adrese, uz kuru vēlaties saņemt izdevumu.

SAGATAVOTS

SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs"

Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag.,
Ozolnieku nov., LV-3018
tālr.: 63050220

Izdevumā:

N. Grickus un I. Vorobjovas zīmējumi

PROJEKTU LĪDZFINANSĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

